

Enda mer Nansen og Quisling

Nansen om Quisling: «... en meget dyktig og utmerket mann så lenge han er under oppsikt».

Hans Fredrik Dahl skriver i sin kronikk «Mer Nansen og Quisling» (18. ds.) at «spørsmålet om forholdet mellom Nansen og Quisling burde ikke lenger høre hjemme i feltet for frittflytende formuleringkunst, verken fra den ene eller den andre siden. Den historiske forskning er kommet lenger enn som så».

Det trodde jeg også.

Men jeg er kommet i tvil etter lesingen av Dahls kronikk, med de gjentatte forsikringene om det udokumenterte bare i påstanden om Nansens kritiske holdning til Quisling. Sanne apokryfe historier har vært fortalt siden 1930-åra, skriver Dahl, og fortsetter:

DEBATT

Debatten om forholdet mellom Vidkun Quisling og Fridtjof Nansen fortsetter. I dag stilles en rekke spørsmål til Hans Fredrik Dahl.

Arne Skouen kommer med den om at Nansen ikke ville anbefale St. Olav for Quisling. Den er aldri bekräftet.

Her er det min tvil får næring, når jeg blar opp i litteraturlista i Dahls bok, og finner Odd Nansens «Langs veien» i registeret. I denne artikkelsamlingen fra 1970 heter et kapittel «En samtale med Vidkun Quisling». Den fant sted den 8. juli 1940 på Quislings kontor i Rådhusgata 17 her i Oslo, og opplyser Nansen - artikkelen er skrevet på grunnlag av dagbokopptegetninger samme dag. Samtalen kom til på Odd Nansens initiativ, og med en eneste hensikt: han ville be Quisling slutte med misbruket av hans fars navn i Nasjonal Samlings propaganda. Altså en hendelse jeg skulle tro må være av sentral interesse for Dahls forskning.

Odd Nansen glemt

Men så besynderlig det er: Odd Nansen og hans bok forekommer bare i registeret. Verken bokas forfatter eller samtalen med Quisling er nevnt med ett eneste ord i Dahls biografi. Dermed må forskeren klare seg uten følgende avsnitt i kapitlet «En samtale med Vidkun Quisling»:

Professor Olaf Broch fortalte meg at han og andre venner av Quisling hadde forstått at Quisling var biter for at de årene han hadde ofret til humanitært hjelpearbeid, ikke ble tallet med i hans militære karriere, slik at han ble forbigått av yngre ved forfremmelser i generalstaben hvor han opprinnelig var ansatt.

Vennene vill derfor forsøke å skaffe ham St. Olavs Orden, som plaster på såret og som påskjønnelse for hans innsats i hjelpearbeidet. I den anledning oppsøkte de Fridtjof Nansen for å få hans uttalelse. De fikk imidlertid ingen støtte av ham i sitt forehavende. Professor Broch kunne meget godt huske en av Fridtjof Nansens uttalelser ved anledningen som lød slik: «Quisling er en meget dyktig og utmerket mann så lenge han er under oppsikt».

Spørsmål til Dahl

Ovenstående sitat presenterer Dahl en rekke spørsmål, ingen av dem behagelige. Men først dette: ingenting er omgitt av mer diskusjon enn forarbeidet til søknad om St. Olav. Det er en tradisjon som lever den dag i dag. Det gjør bekräftelsen Odd Nansen gir den «apokryfe» historien ekstra solid at han kan nevne professor Olaf Broch som kilde for det han forteller, og som en av initiativtakerne til forsøket på å fremme søknaden. Professor Broch var særlig kjent som generalsekretær i Videnskabsakademiet.

Spørsmålene til Hans Fredrik Dahl står i kø: 1) Har han ført opp Odd Nansens bok i sitt register uten å ha lest den? 2) Har han lest den, men glemt alt sammen? 3) Har han forkastet opplysningene som upålitelige? 4) Mener han i så fall at Odd Nansen (og Olaf Broch) ikke snakker sant?

Jeg regner det blant gledene i mitt liv at jeg har kjent Odd Nansen etter samarbeid omkring forberedelsene til Nansen-filmen, som siden ble overlatt Norsk Film A/S. Hele hans samtid vet at han ikke trenger noen vandelsattest. Men Hans Fredrik Dahl har ikke bruk for hans vitnemål, om han har lest boka han har på sin liste.

Jeg syns ikke det blir noe igjen av hans skråsikre avvísninger, som reduseres til - for å bruke hans egne ord - frittflytende formuleringkunst. Og om Nansen er å si at han røpet skarp menneskekunnskap. Han døde i 1930, så han ikke lenger kunne holde Quisling under oppsikt. Dermed endte det med forferdelse for landssvikeren Vidkun Quisling.

Arne Skouen